

*Salsa lac
non con-
stringunt.*

cuiuscunque sit generis aut natu-
rale, aut artificiale, lacti noxiam
non adfert: imo ipse mercurius
sublimatus compositus ex acidis
mineralibus supra dictis, vitriolo
nimirum nitro & sale, quorum
acidum ab argento viuo vt alcali
absorptum in excellens falsum
mutatur, lacti nullum damnum
inert. Hinc patet, salsa quidem
attenuare mucilaginosam composi-
ta, acida vero licet occulta dissol-
uere res, & vbiq; tam in macro-
quam microcosmo per fermenta-
tionis actum in neutra transire.

Calculum resoluit, & componit.

Cap. 14.

Dixi præcedente capitulo, per-
ceptibile, vel manifestè aci-
dum extra stomachum esse mor-
bosum, hancque assertionem cal-
culi compositio docet, quem pro
maiore lumine mechanice resol-
uam & iterum componam.

Accipe calculum vesicæ exci-
sum vel sponte renibus elapsum
drachmæ vnius vel alterius pon-
dere, perinde est, hunc inde vitreæ
retortæ nouæ ac mundæ (calculus
non sit in puluerem contritus, sed

ea

*calculi a-
nalysis*

HIPPOCRATES. 89

ea magnitudine, vt in retortæ collo non hæreat) retortam in arena locato, cui appone receptaculum mundum ac nouum, vrge moderato igne, sic primo extillabit alcali simile alcali vrinæ, nullius tamen odoris, & paulo post sublimatur ficcior pars, quæ retortæ collo adhærebit, ambos spiritus liquidum scilicet & solidum misce, ac diligenter vasculo vitreo cera obturato serua, alias in aperto in auras fugax abiret, de quo Hippoc. de diæt. *seorsim neque sibi, neque vlli alteri sufficiens est.*

In frigefacta retorta reperies calculi frustula eadem forma, qua posita fuerint, aded tamen leuia spongiosa & friabilia, vt si digito leuiter saltem tetigeris in puluerem concidant, sicut cadauera in subterranea Roma: Quibus frustulis integris si rursus affuderis abstractum & reseruatum alcali, corpus pristinum non assumunt, ed quod proprium acidum coagulatorem inuisibilem, quem alibi **RECTOREM** vocaui, amiserint, vt in salis tarrari examine mechanice etiam demonstraui: at humecta spongiosam materiam in retorta restitantiem cum spiritu vitrioli rectificato & omni aquæo hu-

humido priuo, statimque alcali affunde, sic eodem momento illi-
cò coagulatur calculus similis illi,
quem in examen traxisti, non
quod spiritus vitrioli sit calculi
faber, sed quod sine acido calculus
non coagulari, ostendere volui
visibili argumento, nisi alcali, in-
quam, in dicto cadauere reperiat
acidum specificum, quod illud li-
get, aut vinciat, simul concordent
ait magister, calculus coagulari
nequit, solum enim non persistit,
sed iuxta eius naturam in auras
auolat: *seorsim enim neque sibi, ne-
que ulli alteri sufficere* docuit Ma-
gister.

Hinc discitur, quod calculus
non coagulatur, neque in vesica,
neque in renibus, nisi ab vrinæ al-
cali, aut alcali loci, & particulari
acido indebite, inperinenter, aut
per errorem ibidem degenerante,
& se se immiscente, ideo necessa-
rio in massam coeunt, & coagu-
lantur, vt vbique in amborum
coniunctione ostensum est, &
quicquid non procul recedens ab
eorum natura, illud apprehendunt
atque secum coagulant, vt de cal-
ce soluta & coagulata supra dixi,
& experientia firmat: hinc calculi
ruffi coagulati sunt vna cum pau-
culo

HIPPOCRATES. 91

culo sanguine ibidem ex erosa vena ab acido loci defluente, suntque ideo friabiliores, alij candidiores, eo quod mucilaginem associatam habeant, & propterea duriores. Hoc est quod admiratur senex & peritissimus chimista Hippocrates lib. I. de diæta. *Hæc ita fiunt per diuinam necessitatem, nesciunt tamen quid faciunt: unumquodque fatum destinatam explet.* Id sonat ambos dictos spiritus aut facultates in quocunque loco coniunctas necessario concrefcere, & coagulari, at seiunctas in natura nihil efficere, cum persistere nequeant *ideo neque sibi, neque alijs sufficientes esse.* Acidum itaque manifestum extra stomachum in quocunque loco extiterit, morbosum & naturæ humanæ odiosum est.

Hæc doctrina Senis est verissima, quotidie enim in praxi observantur calculi in omnibus corporis vacuitatibus concrefcere, quocunque acidum per errorem cum alcali concurrerit, vt in pulmonibus, in iecore, vena porta, vteribus, intestino colo, in bilis quoque vesicula: contra acutissimum Galenum, qui docet: *lapidem in vesica & renibus duntaxat à calore nasci.*

nasci, lib. 1. de locis affectis. Calcūlus itaque omnium animalium (de quo hic sermo) non habet in sua compositione nisi acidum coagulatore & alcali ambo volatilia, vt & sanguinem aut mucilaginem. Cum vero in vesica fellea coagulatur, apprehendit loci succum ibidem repertum, & amarescit, estque illud, quod voluit *magister lib. 1. de diata Accedentibus illis huc, his vero illuc, & inter se permixtis. &c.*

*Histriceis
& apis*

Hinc erudimur quantum valere possit in morbis periculosis aqua lapidi porcino affusa in felle histriceis inuento? quem tamen summis laudibus extollunt medicinae instrumenta ignorantes, mirum autem quod hunc lapidem vt igneum non timeant, cum a felle amarescat, quod hactenus non animaduernerunt. Sed huius lapidis ablutio si quicquam prodesset, profecto vnica fellis guttula cuiuscumque vilissimi pisciculi multo praestantior esset, quam 20. lapillorum ablutiones, eò quod piscis sicut de Histrice dicitur, nunquam aegrotat. Susurrantes audio, si lapis praeter amarorem alias vires non obtinet, quare hunc aegrotis oblatum probo? Respondeo cum

ma-

HIPPOCRATES. 93

magistro, cum nimirum in acutis non sit certa prædictio, ideo si ab alijs suggestum ratione, experientia, & autoritate rejicerem, & æger moreretur, viliorem me medicum terram nunquam, & nusquam esse passuram.

Ex coagulatione itaque calculi nunc elucet quid lithontribon, cantharides sanguis leporis, vulpis, & similia in lithiasi profecerint hætenus?

Propterea rectè sentit Paracelsus calculum (& nodosã podagrã) instar tartari coagulari binis facultatibus iuxta Hippocratis doctrinam ACIDO nimirum & AL-CALI, secumque coagulare feces quasdam ibidem casu repertas: *Et Galenus lib. 7. Method. contra se fucusque testatur, cognita causa facile esse remedium invenire: Sed quicquid lapidum cancerorum, iudaici, silicum, ciprinorum, percarum & similium pulvere tenuis, vel aceto saltem aut imaginario veneris spiritu solutorum ad calculum per os sumitur, combibit quidem coaguli antecedentem causam id est acidum errans, quod ostendi, coagulatum autem calculum non minuit.*

Sic etiam salsa, pro acida parte
sui

fui impediunt quidem calculi
concretionem, quatenus alcali
vrinæ absumunt & absorbent, ita
vt errans acidum in corpore non
inueniat alcali, quo cum se con-
stringere & coagulare possit, ip-
sum tamen concretum calculum
falsa non dissolunt.

Quod autem sal commune seu
marinum vrinæ alcali & reliqua
alcalia animalium in se combibat
& absorbeat, supra in salis armo-
niaci præparatione ostendi, &
nunc alia mechanica demonstra-
bo.

Notum est, quod carnes quo-
rumcunque sint animalium con-
seruantur ad tempus communi
sale: paucis abinde diebus in li-
quorem salsum sanguineum de-
fluente hunc liquorem coque &
despuma, huius libram circiter
inde retortæ vitreæ & blando igne
omne humidum euoca, ultimo
obruere retortam arena; & ignem
auge, tunc eleuabitur in retortæ
collum alcali carnis volatile, vrinæ
alcali admodum simile, quod sal
commune rationæ suæ aciditatis
ex carne attraxit & absorpsit, sola
maceratione paucorum dierum.
Eodem modo sal, quod in cibis co-
medimus, quotidie absumere &
com-

*Nihil natu-
ralius ef-
se docent
sapientes,
quam sol-
ui rem a-
liquam
per id, à
quo suum
habet com-
poni.*

HIPPOCRATES. 95

combibete superfluum alcali in
cavitatibus seu ventriculis (vt ait
Hippoc.) hinc inde collectis trans-
pirationi ineptum, necesse est, &
ratio suadet; imo & experientia re-
rum magistra id confirmat: ex vri-
na enim facili methode sublima-
tur alcali, & sal maris sicuti co-
mestū manet in fundo eadem via,
vt iam de falso carnis liquore o-
stendi, qui per coagulationem &
solutionem in purum sal mari-
num reduci potest, vt non sine ra-
tione ab Helmonte salium sum-
mum apelletur, quia nunquam
transmutatur, sed vbiq̄ue constans
permanet. Vnde colligere licet,
quod sal mortalibus datum sit tan-
quam necessarium sanitatis & vitæ
sustentaculum: quare Basilius hoc
sal necessarium aroma vocauit.

Ex dictis & ostensis nunc liquet
mechanica necessitate, quod aci-
dum naturale & digestionibus præ-
siciens in solo habitat primario sto-
macho scil. in reliquis autem vi-
sceribus per errorem aut lapsum
aut ibidem degeneratum conti-
nuo morbosum fieri, vnde magi-
ster de medicinis purgantibus: Aci-
dos cibos si quis citra delectum ac
inconsideratè exhibeat, nihil com-
modi perficiet.

Salis di-
gnitas

significatio

Cal-

Calculus ergò non dissoluitur nisi medio sapore inter acidum & alcali, eo quod is sapor mutatur in urinam integris viribus, intimis gratus, ut dictum est, debetque esse subtilis, adeo ut libere cuncta pervadat. Hanc soluendi methodum voca à contratio, vel a simili non errabis, *per similia enim morbus oritur & per similia oblata ex morbis sanatur, sanxuit olim Hippocrates de locis in Homine.* Alcali enim si trahit acidum, seu acidum si destruit alcali à simili & contratio eiusmodi actio perpetuò procedit: Ecquis alius cuius vis sectæ quam Hippocrat. hunc nodum nobis dissolueret? Hippocratem itaque in medicina directorem, & in reliquo vitæ cursu egregium præceptorem non sine causa commendat nobis Galenus ad Glauconem.

Alibi ostendi, Aurum, Antimonium &c. quia pingua & sulphurea ab acidis non dissolui sed solummodo à falsis: Sic etiam in calculum quia coagulatum cum fecibus, quæ pingues atque sulphuræ sunt, ob id acida vulgaria agere nequeunt. At spiritus salis marini ultimo reuerberij igne expulsus qui neque pure acidus sed
falsus

Magneti-
ca vi id
contingit

HIPPOCRATES. 97

falsus quodammodo existit, hic, inquam, non solum aurum, & antimonium, sed etiam calculum in vitro dissolvit; quod nullus alius distillatus spiritus, quod sciam efficit. At calculosi, ut plurimum incurij negligunt in principio remedia, donec calculus organa continuo metu eraserit, & inflammavit, ideo impossibile est, dictum falsi spiritum illis propinare, qui cum falsus sit, organa erosa pertransiendo urinam solito mordaciorum facit, quare in hoc statu nil nisi insipida alcalia, quæ acida loci refranare possint, adhibenda, ut lapidum supra nominatorum pulveres, atque strutionum ovorum cortices, mucilaginosi & oleosi omnia, quæ subindè cum cicerum decocto sunt propinanda, inter omnia tamen nil promptius quam nymfæ semen deprehendi, quod non solum vretum contracturam relaxat, sed insuper dolorem admirabiliter placat.

Dissolvi olim strutionum ovorum cortices in supradicto falsi spiritu, huncque peregrini saporis liquorem multoties in parva dosi ingenti cum fructu non solum calculosis, sed etiam hydropicis propinaui.

Calculus pulvere tenuis assumptus calculum dissolvere potest à Paracelso ludus vocatur

98 TACHENII

Generosus eques septuagena-
rius calculosus, atque podagricus
vtebatur sequenti fetidissimo oleo,
quod tamen in secretis habuit. &
olei iuniperi, Terebintiana dr i.
succini, & feminis petroselini ana
vnc. f.

Hoc affundebat super myrrhæ
vnc. ij. mastiches & aloes ana
vnc. j. & sulphuris drach. ij. pulve-
rizata rursus ex retorta in arenam
posita distillabat, in extillatum in-
fundebat margar. præp. dr. vi. cro-
ci drach. iij. cubebæ drach. ij.

De hoc oleo de tertio in tertium
diem in cicerum decocto sumebat
6. ad xij. guttas: calculos vidi eie-
ctos per plurimos cicerum ma-
gnitudine, & sine vlllo incommo-
do, ut ipse affirmabat.

Sic vidimus in hydrope & vri-
næ penuria non sine minore factore
sed cum fructu bibi quotidie
infusum spiritum vini ex rafani
taleolis. Ut & in urinæ totali sup-
pressionem rafanum contusum alli-
gari sub axillis, & subter genibus
bono successu.

Est & specificum remedium vi-
triolatnm, quod iunioribus calcu-
lum vesicæ plane tollit sine reci-
diua, eodem remedio sanatur etiam
Astma perfectè, ut & Epilepsia ex
infe-

HIPPOCRATES. 99

inferis ortum ducentia.

*Res inaudita & admirabilis ta-
men antiquissima.*

Cap. 15.

Ostendi in stomacho acidum,
ostendi etiam calculum,
vrinam sudorem & sanguinem,
carnēq; salsa esse: sic etiam ostendi,
quomodo falsus sapor ab alcali fi-
xo diuidatur, vt nimirum alcalia
volatilia ab acido liberentur. Nunc
meum erit demonstrare, quomo-
do vrina sudor sanguis &c. falsum
saporem acquirant?

Alimenta omnia, & quicquid
nutrit, parum habent acidi, & plu-
rimum alcali volatilis, tantum
scilicet acidi vt alcali colligat, ne eua-
nescat (*sibi enim soli sufficiens non
est*) in dictum alcali agit stomachi
aciditas, fitque falsus succus, qui
eodem opere impressus vitali spe-
cifico caractere illius animalis vo-
catur chilus: hinc non transit me-
senterica, imò non admittitur nisi
falsum saporem (id est maturum)
induat, alias fieret intimis odiosus
atque molestus, adeoque stoma-
chi aciditas viuificat chilum, vt nu-
tritioni fiat aptus: Hinc Hippoc.

*Sic cibus
in stoma-
cho fomen-
tum susci-
pit intro-
pit ait Lukius
in Testa-
mento*